

PRIESTERSCHAP EN PLAATSELIJKE GESCHIEDENISBIJ EEN GOUDEN JURILEUM

door P.Dr.Ed.Loffeld.

Nadenkend over een bijdrage voor het speciaal-nummer van "Gemerts Heem" bij gelegenheid van het 50-jarig priesterfeest van de secretaris van de heemkundekring "De Kommanderij Gemert", rector M.Pennings, Norbertijn van Heeswijk, vroeg ik me af, of de beoefening van de heemkunde iets te maken heeft met het priesterschap.

Alvorens te gaan theoretiseren ben ik voor m'n boekenkast gaan staan, om eens vluchtig te zien, wie zich feitelijk, snuffelend en studerend en publicerend, actief hebben bezighouden met plaatselijke (Brabantse) geschiedenis: een van de belangrijkste sectoren van wat men "heemkunde" noemt. Ik doe er een greep uit, met excuus aan degenen, wallicht de meest voor de hand liggenden, die ik inderhaast over 't hoofd zie.

In zake de algemene Brabantse geschiedenis zijn er de monseigneurs Dr. van Gils en Dr. Th. Goossens; de priesterleeraar Drs. W. Knippenberg; het driemanschap pastoor Dr. G. Bannenberg - pastoor A. Franken - rector H. Hens; de Bossche Capucijn Pater Gerlach; bij hen voegde zich anno 1973 de Carmoliet Pater Dr. L. Groothuis met zijn "De Brabantse Bisschoppen Bekkers en de Vet". In de algemene Brabantse heemkundebeweging gaan mede voorop de priesters H. Boex en Dagobert Gooren, geïnspireerd door de onvergetelijke pastoor W. Binck.

Voor de regio Oost-Brabant (bisdom Den Bosch) noemen we de priesters A. van Gils (seminario-president), J. Coppens (rector te Handel), L. Schutjes (pastoor te Orthen).

West-Brabant (bisdom Breda) schonk ons geschiedschrijvers zoals J. B. Krüger (pastoor Hoogerheide) en G. Juten (pastoor Willemstad).

Kijk ik nu op mijn planken naar de meer locale geschiedenis in Brabant, dan ontmoet ik o.a.: voor Gemert de Wilt G. van den Elsen, de Jezuiet P. Delattre; verder pastoor L. Pooll en rector J. Sicking (die nog steeds publiceert).

Overstappend naar de verdere omgeving: pastoor Dr. Meuwese van Erp; de Capucijnen Cyrillus, Canisius en Silvester (Han-

del); rector W. Beck (Padua); pastoor A. Frenken (Holmond, Gerwen enz.); de Trappist Dom. de Jong (Hoeze en Achelse Kluis); de Paters Heesters en Rademaker (St. Oedenrode).

Verderop in Brabant tref ik nog de al genoemde pastoor Binck (Alphen); de rectoren J. van den Broek en C. Kramer (Searle-Nassau).

Mijn bibliotheek over de Balye Aldebiezen van de Duitse Orde bevat werken van J. Paquay, pastoor-deken te Bilsen (België); deken D. DuBois van Diest; Kanunnik J. Coenen (Gruitrode).

Ik zou ook nog menig niet-priester willen noemen, zoals Dr. H. van Velthoven met zijn monumentale werk "Stad en Heerlij van 's-Hertogenbosch"; Jacq. Heeren van Helmond; H. Duwerling van Dourne; Martien van der Wijst uit Gemert.... Maar in dit artikel wil ik me beperken tot de bevinding dat de priesters kwantitatief ver in de meerderheid zijn.

Hoe komt dat? Boze tongen zullen beweren, dat "pastoors" over meer vrije tijd beschikken dan eerbare huisvaders, vooral als eerstgenoemden werkzaam zijn in een rectoraatsje of wanneer een docentschap hen meer in de studierichting stuurt. Ofschoon er iets van waar is, merk ik toch op dat menig onderbezet priester geen grein interesse toont voor de geschiedenis van "zijn" dorp; anderzijds, dat ook vaders van grote gezinnen in deze ontzettend veel gepresteerd hebben: ik denk hier aan Jacq. Heeren uit Helmond, die in de kartotheek van het Provinciaal Genootschap een onafzienbare lijst publicaties op zijn naam heeft staan.

Opgemerkt dient te worden, dat de priesterstudie (althans de vroegere) meer predisponeert tot de beoefening van de heemkunde dan b.v. de B-richting. Algemene geschiedenis op hoger niveau, wijsbegeerte en theologie, klassieke talen die in contact brengen met de oude culturen: dat alles verbreedt en verdiept de horizon meer dan de beperking tot het onmiddellijk waarneembare en concrete in de technische, economische en andere wetenschappen. Wat het Latijn betreft: de oude plaatselijke bronnen zijn overwegend latijns talig.

Denk daarbij, dat vroeger de meesten die "op studie" gingen, dit deden met het oog op 't priesterschap. Wel ontvingen ze dan geen gespecialiseerde historische opleiding, zodat veel priester-historici, academisch gezien, amateurs en doe-het-zelvers bleven. Weinigen konden met deken Paquay ach-

ter hun naam zetten: "dokter in de historische wetenschappen", maar ze brachten dan toch maar de Grabantse geschiedschrijving een heel eind verder. Nu veel jongelui gaan studeren in velerlei richting zullen er ook uit leke-kringen hopelijk meer vakhistorici komen, die hun aandacht op het plaatselijke, dus heemkundige, kunnen concentreren.

Toch vraag ik me af, of er niet een diepere grond is. Is er een zekere affiniteit tussen zielzorg en kennis van de plaatselijke historie?

Ik klampte herhaaldelijk pastoors aan om iets te weten te komen over vroegere gebeurtenissen en ontwikkelingen in hun parochie. De een of ander wees me af met de opmerking: "Ik ben zielzorger en kan me met zulke zaken niet inlaten..." -Of ook: "Dat is Uw hobby; die moet U mij niet opdringen..."

Maar ik wil ook wijzen op contacten die ik nog anno 1973 had. De pastoor van een Helmondse wijk zei me, dat de kennis van de vroegste en latere geschiedenis van zijn parochie voor hem een wezenlijk element vormde van de actuele zielzorg. -De eredeken van Hoogstraten (mijn buurman): "Als een priester zijn parochie echt wil kennen ("Ik ken mijn schapen...") moet hij op de hoogte zijn van de plaatselijke historie. Hij moet, ook naar het verleden, verder kijken dan zijn neus lang is.... In het verleden ligt het heden...." Levenslang, meer dan 50 jaren, legt hij er zich dan ook op toe: dit inspireerde hem bij zijn prediking en persoonlijke contacten en.... bij het bouwen van een der meest monumentale kerken van de Kempen.

Wat mij persoonlijk betreft: voortdurend ervaar ik dat je niet "preekt in de ruimte" als je de evangelische waarheden en gebeurtenissen en de lichtende voorbeelden van de geschiedenis plaatst in een locale context, ook uit het verleden. Zo begint Willibrordus. te leven als je kunt vertellen hoe hij door deze contreien reisde... En Gemert zal bij bepaalde preekthema's de oren spitsen als je laat zien hoe drie eeuwen geleden de pastoor een belager van zijn godsdienst "recht voor z'n raap" toesprak, of hoe Schout Brouwers herhaaldelijk te paard op en neer naar Aldebeizen rende om een ongewenste invasie tegen te houden... Maar zo iets vind je niet in "preekboeken..."

Het onderhavige thema zou nadere uitdieping verdienen, maar ik voor mij zie duidelijk de affiniteit priesterschap-

historische heemkunde "zitten".

Daarom leek het mij zinnig hierover wat losse gedachten en bevindingen te berde te brengen bij gelegenheid van het gouden priesterfeest van een man, die ook plaatselijk-historisch sterk is geïnteresseerd. Zijn verdienste weegt mee in de totale Brabantse heemkunde-beweging en zijn priesterschap is daaraan niet vreemd.

Moge hij in Gemert nog menig jaar leiding en inspiratie blijven geven bij de activiteiten van de kring, met name bij het oprichten van een oudheidkamer en bij het inrichten en bestuderen van een vakkundig opgezet archief.....

Ik zeg: nog menig jaar. Het ziet er wel naar uit: toen ik werd opgebeld voor deze bijdrage, meende ik er op te moeten wijzen dat rector Pennings hoogstens aan zijn 40-jarig jubileum toe was. Pas daags daarna kwam de familie-circulaire over zijn gouden priesterfeest.....

Houden zo, jubilaris!!

Bearle-Nassau, 29 nov. 1973

RECTOR PENNINGE EN DE PRIESTERS VAN HET DEKANAAT GEMERT.

Gaarne wil ik in dit extra-nummer van Gemerts Heem, dat rector Pennings in het zonnetje wil zetten bij gelegenheid van zijn 50-jarig priesterfeest, mijn stem mee laten klinken in het koor van felicitaties en dankbetuigingen.

Om bij het laatste te beginnen: onze dankbetuigingen, die ik in drie punten wil samenbrengen.

Dank voor de vriendschap, die ik persoonlijk en al de priesters van ons dekenaat, van hem steeds mogen ondervinden, zowel bij vreugdevolle dagen als bij droeve gebeurtenissen in ons leven. Hij is ook trouw iedere week op onze "krans" (hij houdt voor ons zelfs het "beurt-lijstje" bij!). Hij is daar vol belangstelling voor ons werk en hij weet, door zijn kennis van Gemert en omstreken, ons gezelschap heel dikwijls op interessante gegevens te trakteren en te boeien met schone verhalen uit het verleden.

Als leraar in het Latijn op de Latijnse School is rector Pennings veel beter thuis in deze taal dan wij priesters, die onze Latijnse schoolbanken al zo lang verlaten hebben, waardoor de Latijnse grammatica en al wat daarbij hoort nog maar